

مرحلو سیلابی کچک ۽ موافقت پروجیکٹ (IFRAP)

مین ڈرینانی یعنی روپا، عمرانی ۽ مگسی ڈرینانی بحال

(پیکچ-IV)

انتظامی خلاصہ

۱۔ منصوبہ ناپس منظر

بلوچستان، پاکستان نارقہ ۽ حساب تون فچاں مزن صوبہ اے، وے اوٹ ناکمی او موسم نا بدلاو نا اثر آت اٹ ملک نا گیش حساس علاقہ آتیان یکے اے۔ آبیاری نا کمزور بندوبست، خشک موسم او دور دور اٹ آباد دہاتی آبادی سبب، اے صوبہ خشک سالی او سیلاب دونوں نا خطرہ اٹ گیش اے۔ ۲۰۲۲ نا تباہ کن برساتانی سیلاب آتیان بند آت، آبیاری نا نظام او سیلاب حفاظتی سازه آت اٹ مزین نقصان مس؛ مردم نا روزگار خراب مس، فصل آت تباہ مس او دہاتی برادری نا جان و مال خطرہ اٹ مس۔

اے حالت نا جواب اٹ، پاکستان حکومت عالمی بینک نا مالی کمک تون، ۲۰۲۲ نا سیلاب پد تعمیر نو نا مزین پروگرام «بلوچستان اٹ کچک مضبوط کنگٹ او روزگار نا ذرائع گیش کنگٹ» نا زیر اٹ مرحلو سیلابی کچک او موافقت منصوبہ شروع کت۔ اے منصوبہ نا مقصد صوبہ نا آب او سیلاب انتظامی نظام دوبارہ درست او مضبوط کنگٹ، زرعی پیداوار گیش کنگٹ، او موسمی کچک ۽ بنیادی ڈھانچہ نا منصوبہ بندی او عملدرآمد اٹ شامل کنگٹ اے۔

شروع اٹ مرحلو سیلابی کچک او موافقت منصوبہ نا پی سی اوٹ اٹ ۵۵۵ ذیلی منصوبہ شامل اتنت۔ ابتدائی سروے نا دوران ۲۰ ذیلی منصوبہ عالمی بینک نا منصوبہ جانچ دستاویز اٹ دیگ انتخابی شرط آت پورا متف، ابتدا نناں فرست غان دور کنگٹ مس؛ باقی ۳۵ ذیلی منصوبہ تفصیلی نقشہ بندی کن منتخب کنگٹ مس۔

شکل ۱-۱ اٹ پیش کنگٹ مروک اے ۳۵ منتخب ذیلی منصوبہ بلوچستان نا ۱۹ ضلع آت اٹ واقع آت: آواران، لسبیلہ، حب، نصیرآباد، جعفرآباد، صحبت پور، جھل مگسی، ہرنائی، موسی خیل، سبی، کچھی، قلعہ سیف اللہ، بشین، زیارت، قلات، مستونگ، خاران، نوشکی او واشک۔ اے مجموعہ اٹ ۱۱ بند یا آب ذخیرہ سازه، ۱۱ دائمی یا سیلابی آبیاری اسکیم، او ۱۳ سیلاب حفاظتی سازه شامل آت، ہر تیرہ انتظامی حصہ آت اٹ تقسیم کنگٹ مس۔ ضلع جعفرآباد او نصیرآباد نا اصل نکاسی نالہ آت نا بحالی، اے منصوبہ نا چوتھا حصہ اٹ عملدرآمد مروک ذیلی منصوبہ آتیان اسہ اے، ہر بار بار آدوک سیلاب غان مقامی آبادی او زرعی زمین آت نا حفاظت کنگٹ کن جوڑ کنگٹ مس۔

اصل نکاسی نالہ آت نا بحالی اسکیم بھنڈ، ڈیرہ اللہ یار، دگی، غوث پور، جعفرآباد، مگسی، روہان جہلی او منگلے کوٹ دیہات آت نا نزو اٹ واقع اے۔ لینا جغرافیائی مقام شمالی عرض بلد ۲۸°۱۳'۱۲" او مشرقی طول بلد ۶۷°۵۶'۱۵" اے۔ نصیرآباد او جعفرآباد ضلع آت روپا، عمرانی او مگسی نکاسی نالہ آت نا بحالی نا مقصد نکاسی گنجائش دوبارہ قائم کنگٹ او علاقہ غان سیلابی اوٹ نا خارج کنگٹ بہتر کنگٹ اے۔ گیش گاد جمع لوگ، نالہ نا تہہ نا ڈھلوان خراب لوگ او پشتہ کناؤ سبب، نالہ آت نا آبی کارکردگی کم مس؛ این سبب اوٹ کناڑا چڑھے، پشتی اوٹ نا اثر پیدا بوے او نزدیکی زرعی زمین آت آب بندی اٹ کہن۔ چوتھا حصہ نا زیر اٹ تقریباً ۱۸.۵ کلومیٹر اے نالہ آت گاد صفائی، مقطع دوبارہ درست کنگٹ، او لیسینی نا متوازن نظریہ نا بنیاد اٹ مستحکم نالہ شکل او ڈھلوان بحال کنگٹ تون درست کنگٹ مس۔ کار اٹ پشتہ آت مضبوط کنگٹ، خراب پلچہ او آبگدڑ دوبارہ جوڑ کنگٹ، او قابو دار سطحی اوٹ نا داخک کن نالی دار داخلہ لگاؤنگ شامل اے۔ اے تدبیر نکاسی نا کارکردگی بہتر کسن، سیلابی خطرہ کم کسن او اطراف نا زیرکمان زرعی زمین آت نا پائیداری گیش کسن۔ ذیلی منصوبہ موجودہ نقصان دیدہ سازه آت ۽ بہتر نقشہ بندی نا معیار او مال مواد تون دوبارہ درست او مضبوط کسن، تاکہ مستقبل نا سخت آبی حالت آت ۽ برداشت کرفتگ بہن۔

منصوبہ نا بنیادی مقصد آت اے آت:

• زرعی زمین آت او مردمانا آبادی ۽ مستقبل نا سیلابی خطرہ آت غان حفاظت کنگٹ۔

• مضبوط سیلاب حفاظتی بندوبست تون موسمی بدلاو نا مقابلہ کنگٹ نا توان گیش کنگٹ۔

• زمین نا پائیدار کارمرزی او زرعی پیداوار نا گیشی ۽ سمرا دیگ۔

• ضلع نصیرآباد او جعفرآباد نا سیلاب متاثر برادری نا سماجی او معاشی بحالی ۽ کمک دیگ۔

پیشنہاد مروک کار صرف ہر جگہ آت اٹ کنگٹ مس ہر پیشتر بدلاو یا تعمیراتی اثر اٹ آت۔ اے کار بیچ محفوظ علاقہ، دلی زمین یا ماحولیات نا حساس مقام تون نکراو منت۔

۲۔ ماحولیاتی اور سماجی انتظامی منصوبہ نامقصد آت

ماحولیاتی اور سماجی انتظامی منصوبہ، عالمی بینک ناماحولیاتی اور سماجی ضابطہ، ماحولیاتی اور سماجی عدنامہ منصوبہ، اور متعلقہ قومی و صوبائی ماحولیاتی قانون آت نامطابق تیار کنگ مس۔ اے منصوبہ، منصوبہ بندی، تعمیر اور استعمال نامدوران ممکنہ ماحولیاتی اور سماجی خطرہ آت نامشناخت، کمی اور نگرانی کنگ کن اسہ عملی ضابطہ دئے۔ لینا بنیادی مقصد آت اے آنت:

۱۔ ماحولیاتی اور سماجی اثر آت ء صحیح وراثت انتظام کنگ اور نقصان کم کنگ۔

۲۔ عالمی بینک ناماحولیاتی اور سماجی معیار ۱۰ اسکان نامپابندی ء یقینی کنگ۔

۳۔ مزدور آت اور نزدیکی برادری نامپیشہ ورانہ صحت، سلامتی اور بھلائی ء بہتر کنگ۔

۴۔ موثر مشورہ، شرکت اور شکایت ازالہ نامطریقہ تون حصہ دار آت نامشمولیت اور صفائی ء برقرار رکنگ۔

۵۔ سیلاب حفاظتی بندوبست نامدیپا پائیداری، موسمی چک اور برادری نامسلامتی ء یقینی کنگ۔

اے ماحولیاتی اور سماجی انتظامی منصوبہ بولی اور معاہدہ نامدستاور آت نامحصہ مسے، تاکہ تعمیریاتی ٹھیکیدار اور تعمیریاتی نگرانی مشاورتی عملہ تینا تینا ذمہ داری آت ناماحولیاتی اور سماجی پابندی نامشرط آت ء پورا وراث شامل کنگ بکن۔

۳۔ قانونی اور حکمت عملی نامضابطہ

ماحولیاتی اور سماجی انتظامی منصوبہ ذیل نامقانون، معیار اور رہنما اصول آت نامبنیاد اٹ تیار کنگ مس:

- عالمی بینک ناماحولیاتی اور سماجی معیار ۱۰ اسکان؛ ہر خطرہ نامانتظام، مزدوری اور کار نامحالت، آلودگی نامروکھتام، برادری نامصحت و سلامتی، حیاتیاتی تنوع اور حصہ دار آت نامشمولیت ء شامل کئے۔
- بین الاقوامی مالیاتی ادارہ اور عالمی بینک گروپ نامپیشہ ورانہ صحت اور سلامتی رہنما اصول۔
- پاکستان ماحولیاتی تحفظ قانون ۱۹۹۷ اور بلوچستان ماحولیاتی تحفظ قانون ۲۰۱۲۔
- قومی ماحولیاتی حکمت عملی ۲۰۰۵، قومی تحفظ قدرت حکمت عملی، پاکستان موسمی بدلاو قانون ۲۰۱۷، اور قومی آفت انتظام قانون ۲۰۱۰۔
- حیاتیاتی تنوع، موسمی بدلاو، مزدوری نامعیار اور ثقافتی ورثہ نامبتلا متعلقہ بین الاقوامی معاہدہ آت، ہر پاکستان اٹ شریک اے۔

۴۔ ماحولیاتی اور سماجی بنیادی حالت

اصل نکاسی نالہ آت نامقام کچھی میدان نامآبی حوضہ اٹ واقع اے، ہر نیم خشک موسم، کم سبزہ اور کوئی نالہ آت خان وقت بہ وقت آووک اچانک سیلاب تون پہچانگئے۔ زمین شناسی نامحافظ خان اے جگہ اٹ دریا نالایگ مٹی، بجری اور گاد نامتہ آت گیش آنت۔ زیر زمین آب محدود اے اور لینا معیار جگہ بہ جگہ بدلاو کئے۔ علاقہ نامردم بنیادی کھیتی باڑی اور مالدار تون روزگار کئے۔ منصوبہ نامحدود یا نزد اٹ بیچ محفوظ قدرتی مسکن، جنگل یا مزن ثقافتی ورثہ نامقام موجود منت۔

سماجی اور معاشی لحاظ خان مقامی برادری آت کم آبادی والا، دہاتی اور معاشی وراث کمزور آنت۔ منصوبہ نامعملدرآمد تون عارضی روزگار ناموقع، بہتر سیلاب حفاظت، اور مقامی مردم نامروزگار اور زندگی نامتحفظ اٹ گیشی آوے۔

۵۔ اثر آت نامچانچ اور نقصان کم کنگ

تعمیر اور استعمال دونوں مرحلہ آت کن ممکنہ ماحولیاتی اور سماجی اثر آت نامشناخت کنگ مس۔ بنیادی اثر آت اے آنت:

• مشین آت خان عارضی گرد، شور اور ہوا اٹ دھواں یا اخراج۔

• تعمیریاتی کچرا اور زائد مٹی یا ملبہ نامٹھکانے لگاؤنگ۔

• مزدور آت اور برادری نامصحت و سلامتی نامخطرہ آت۔

• تعمیریاتی مال مواد نامآمدورفت نامدوران عارضی آمدورفت رکاوٹ۔

• منصوبہ کن دائمی بے دخلی یا زمین نامحصول نامضرورت منت۔

نقصان کم کنگ نا بنیادی قدم آت اے آنت:

- تعمیراتی ٹھیکیدار نا ماحولیاتی او سماجی انتظامی منصوبہ عمل اٹ آونگ؛ ہر کچرا، آدورفت، صحت و سلامتی او ہنگامی جواب نا مقام وار بندوبست شامل کئے۔
- ذاتی حفاظتی سامان، ابتدائی طبی کمک او سلامتی تربیت فراہم کنگ۔
- کچرا اجازت نامہ دار ادارہ آت نا ذریعہ مقرر جگہ آت اٹ قابو تون ٹھکانے لگاؤنگ۔
- تعمیر پد متاثر زمین یا سطح آت ء دوبارہ درست کنگ۔
- مسلسل ماحولیاتی او سماجی نگرانی او حال نامہ تیار کنگ۔
- حصہ دار آت نا سرگرم شمولیت او مزدور و برادری کن کارآمد شکست ازالہ نظام قائم رکھنگ۔

۵۔۱ مجموعی اثرات

عالمی بینک نا ماحولیاتی او سماجی معیار یک نا تقاضہ آت نا مطابق ممکنہ مجموعی ماحولیاتی او سماجی اثرات نا جانچ کنگ مس۔ جائزہ اٹ ثابت مس کہ ذیلی منصوبہ نا اثرانداز علاقہ اٹ بیچ اہم بہرمان یا منصوبہ بند کار موجود منت ہر پیشہنہاد مرکب مداخلت آت تون یکجا اثر پیدا بکن۔ چونکہ ذیلی منصوبہ بنیادی وڑ اٹ موجودہ سیلاب حفاظتی پشتہ نا بحالی ء شامل اے، توقعی اثرات مقامی، عارضی او مقرر نقصان کم کنگ نا تدبیر آت تون قابل انتظام آنت۔ مجموعی وڑ اٹ بیچ منفی مجموعی اثر نا توقع منت؛ بلکہ ذیلی منصوبہ سیلاب نا مقابلہ کنگ نا توان گیش کئے، زرعی زمین او مقامی برادری ء حفاظت دئے او مستقبل نا سیلابی نقصان نا خطرہ کم کئے۔

۶۔ ادارہ جاتی بندوبست

ماحولیاتی او سماجی انتظام، محکمہ آبیاری حکومت بلوچستان نا منصوبہ عملدرآمد اکائی نا ذریعہ ہم آہنگ کنگ مس، او عالمی بینک لہنا نگرانی کئے۔ تعمیراتی ٹھیکیدار مقام اٹ ماحولیاتی او سماجی انتظامی منصوبہ عمل اٹ کئے، تعمیراتی نگرانی مشاورتی عملہ لہنا نگرانی کئے، او منصوبہ عملدرآمد اکائی وقت بہ وقت جانچ کئے۔

منصوبہ نا عملہ کن صلاحیت گیش کنگ، تربیت او آگاہی نا پروگرام چلاؤنگ مس تاکہ ماحولیاتی او سماجی انتظامی منصوبہ موثر وڑ اٹ عمل اٹ آوے۔ پابندی او حال نامہ نا نگرانی کن ماحولیاتی او سماجی ماہر آت نا خاص ٹیم مقرر کنگ مس۔

۷۔ شکست ازالہ نا نظام

منصوبہ نا پورا زندگی دور اٹ شفاف او آسانی تون رسائی مرکب شکست ازالہ نظام فعال منت، تاکہ مزدور آت او برادری نا مردم نا فکر، شکست او مسئلہ آت ء وقت اٹ حل کنگ بکن۔ اے نظام اٹ عوامی شکست خانہ، مقام او منصوبہ عملدرآمد اکائی نا سطح اٹ شکست ازالہ کمیٹی، او شکست وصولی، جانچ او حل کنگ کن واضح دت آت شامل آنت۔

۸۔ ماحولیاتی او سماجی انتظام کن مالی بندوبست

ماحولیاتی او سماجی انتظامی منصوبہ اٹ خاص مالی رقم مختص کنگ مس، ہر نقصان کم کنگ، نگرانی، صلاحیت گیش کنگ، آگاہی پروگرام او ناگاہی ضرورت آت ء پورا کئے۔ اے لاگت منصوبہ نا مجموعی مالی بندوبست اٹ شامل کنگ مس تاکہ عملدرآمد پائیدار او قانون و ضابطہ نا مطابق منت۔

۹۔ نتیجہ

اصل نکاسی نالہ آت نا بحالی، ضلع نصیر آباد او جعفر آباد اٹ سیلاب نا مقابلہ کنگ نا توان مضبوط کنگ او کمزور برادری نا حفاظت کنگ کن اسہ نہایت اہم قدم اے۔ اے ماحولیاتی او سماجی انتظامی منصوبہ نا عملدرآمد تون ماحولیاتی، سماجی او پیشہ ورانہ خطرہ آت کم مس، او تعمیر و استعمال نا کار محفوظ، پائیدار او سماجی وڑ اٹ سب کن شامل طریقہ اٹ چلاؤنگ مس۔ ماحولیاتی حفاظت، حصہ دار آت نا شمولیت او موسمی بلاؤء برواشت مرکب نقشہ بندی ء منصوبہ اٹ شامل کنگ تون، اے ذیلی منصوبہ آفت نا خطرہ کم کنگ، روزگار او ذریعہ معاش دوبارہ بحال کنگ، او بلوچستان اٹ مربوط سیلابی نچک او موافقت منصوبہ نا مزین نچک ساز مقصد آت ء پورا کنگ اٹ اہم حصہ ادا کئے۔